

Bilaga till motion; Till uppmaningen av studier, analyser, diskussioner och intern debatt

Kvinnor för Fred tar avstånd från miljöförstöring

Med vilket innehåll och på vilka sätt? Kunskapen om människans påverkan på vår miljö har utvecklats och förändrats under KFF:s 40 åriga levnad. Några fragment om detta hämtat från boken "Den trotsiga jorden. Människans öde i antropocen" av Clive Hamilton, Daidalos, 2017.

Vår planet beräknas ha funnits till i ca 4.5 miljarder år. Människan har utvecklats och befolkat jorden under de senaste 200 000 åren. Den geologiska tidsskalan delar in jordens historia i tidsåldrar, där en av dem utgörs av epoker. Den senaste 10. 000 åriga epoken benämns Holocen, den karaktäriseras av ett mildt och stabilt klimat som gav civilisationen förutsättningar att blomstra. Den har för alltid ändrat kurs. Antropocen är namnet på den nya geologiska epok jorden numera befinner sig i, denna namnändring beror på mänsklig påverkan på jordsystemets fysikaliska, kemiska och biologiska återkopplingar, med den globala uppvärmningen som det tydligaste exemplet på detta. Vi människor har aldrig tidigare haft en sådan makt över våra grundläggande livsvillkor. Men heller aldrig stått så skyddslösa inför dem. De förändringar vi har satt igång hotar att underminera de konkreta grundvalarna för vår existens.

Några jordsystemforskare anser att; "De senaste 60 åren har tveklöst inneburit den mest genomgripande förändringen i människans förhållande till den naturliga världen i mänsklighetens historia. De långsiktiga trenderna i ekonomiska tillväxt, resursförbrukning och avfallsvolymer accelererar kraftigt efter andra världskriget, en period som brukar kallas för 'den stora accelerationen' och som fortfarande pågår. Av det skälet brukar dagens experter säga att den nya epoken börjar omkring 1945 snarare än vid slutet av sjuttonhundratalet, som först föreslogs. Ur ett strikt stratigrafiskt perspektiv (det mest relevanta för det formella beslutet om den nya epoken), är den plötsliga utfällningen av radionuklider över hela jordytan i samband med atomsprängningarna 1945, den så kallade "bombtoppen" som kommer att utgöra den tydligaste markören i berggrunden om en miljon år. Även om atomåldern som sådan inte har inverkat på jordsystemets funktioner så markerar detta radionuklidiskt start för USA:s världsherravälde och efterkrigsdecenniernas enastående materiella tillväxt – för kapitalismens makalösa framgångssaga." (Den trotsiga jorden. Människans öde i antropocen)

KFF kan mycket väl, som det står i stadgan, ta avstånd från miljöförstöring utan krav på kunskapsutveckling. Men om det i stadgan står att vi utövar någon verksamhet mot miljöförstöring krävs det i anständighetens namn att vi gemensamt som organisation avsevärt utökar våra kunskaper inom miljöområdet.

Kvinnor för fred verkar för rättvisa och rättvis fördelning av världens tillgångar

Vad avser KFF med denna målsättning? Nedan en liten belysning av innebörder som diskuteras.

Historisk rättvisa

Det finns en omfattande politisk-filosofisk diskussion kring olika innebörder av rättvisa och rättvis fördelning av jordens tillgångar. Nedan en belysning av dessa diskussioner och kunskapsutvecklingar. Jag inleder med några utdrag från Göran Collstes bok "Historisk rättvisa – Gottgörelse i en postkolonial tid"

Boken kombinerar två ämnesområden; historia och etik. Dels ges en historisk skildring av vad som hände under kolonialismen och hur denna epok fått följder in i vår egen tid. Dels utvecklas en moralisk argumentation för att den koloniala historien ställer krav på gottgörelse.

Collste skriver; "Vår tid är präglad av den koloniala historien. För att förstå dagens politiska händelser och internationella konflikter behövs ett historiskt perspektiv. Ett syfte med denna bok är att lyfta fram

sambanden mellan då och nu, mellan den koloniala historien och nutidens händelser och mellan den koloniala världsordningen och dagens globalisering.” (Collste s 34)

Collste påpekar att; ”Begreppet historisk rättvisa är något av en paradox. Historien är ju det förgångna som det inte går att göra något åt, medan rättvisa handlar om det goda samhället nu och i framtiden.” (Collste s 11) Med sin analys visar Collste: ”att det är meningsfullt att bedöma både historiska händelser och nutida politik ur ett moraliskt perspektiv...Dagens gränser mellan fattiga och rika länder motsvarar i stort sett gränserna mellan forna kolonier och kolonialmakter. Europa koloniserade Latinamerika, Afrika och Asien från slutet av 1400-talet till fram till mitten av 1900-talet när de flesta kolonier blev självständiga stater. (Collste, s 12 - 15)

”Det var under kolonialismen som Europa och USA säkrade kontrollen av råvarukällorna Afrika; Belgien i Kongo, Storbritannien i Nigeria och Sudan, Spanien i Ekvatorialguinea och så vidare. Dessa länder styrs idag av korrupta kleptokrater och söndertrasas av interna konflikter. Människorna som bor där är bland världens fattigaste. Det enda stabila är flödet av metaller och olja från dessa länder till oss. Efter kolonialismen följde postkolonialism och nykolonialism. (Collste, s 52 – 53)

I boken ”Kolonialismens svarta bok”, redaktör Marc Ferro, beskriver man; ”Kolonialismen som system exploaterade jordens resurser och människor och bröt ner deras kulturer och mentalitet och självuppfattningar. Kolonierna tvingades sluta med självhushåll för att odla för export. Vid självständigheten hade de ingen kultur eller odlingssätt att gå tillbaka till för självförsörjning. Massor av människor drogs till städerna och bildade slumområden.

För att komma igång med självförsörjning tvingades många före detta kolonier ta stora lån, lån av bland annat IMF som såg till att lånevillkoren gynnade de f.d. kolonialmakterna. Låntagarna tvingades sälja ut sina jordmarker och tillåta multinationella företag investera och exploatera folkens rikedomar. De före detta kolonierna betalar fortfarande av de stora lånen och befolkningen svälter. En grogrund för interna konflikter. Istället för någon gottgörande rättvisa av betydelse fortsätter och utvecklas exploateringen av människor och deras naturresurser.” (Kolonialismens svarta bok)

För att belysa dessa rader tar jag hjälp av några utdrag från 2018 års fredspristagare Denis Mukweges nobeltal. Han anser att systematiska sexuella övergrepp i krigssituationer hänger ihop med fattigdom och exploatering av Kongos rika mineraltillgångar. På hans klinik har man kommit fram till slutsatsen att det inte räcker med kirurgiska ingrepp och psyko-socialt stöd till de enskilda offren för sexuellt våld, man måste arbeta för att ”bekämpa roten till det onda”. Han menar ”att brotten kan begås beror på avsaknaden av en rättsstat, söndervittrade värderingar och den utbredda straffriheten inte minst för folk i maktposition”.

Och vidare; ”Med detta fredspris vill jag uppmana världen att se och hjälpa oss att sätta stopp för detta lidande som är en skam för hela mänskligheten. Invånarna i mitt hemland är i desperat behov av fred. Men hur bygger man fred utan sanning och försoning? Hur bygger man fred utan rättvisa eller upprättelse?” och ”Hållbar fred är inte möjlig utan rättvisa, sålunda är rättvisa inte förhandlingsbart.” ”Jag kommer från ett av världens rikaste länder. Ändå tillhör mitt folk världens fattigaste. Faktum är att våra rika naturresurser guld, kobolt och andra strategiska mineraler föder krig, som för med sig det extrema våld och den svåra fattigdom som råder i Kongo.” Vidare att föremål, bland andra smycken och smartphone; ”utvinns under omänskliga förhållanden av barn som får utstå hot och sexuellt våld.” ”Mitt land plundras systematiskt med våra så kallade ledares medgivande. Det plundras för deras makt, rikedom och äras skull. Plundras på bekostnad av miljontals oskyldiga män, kvinnor och barn som lämnas att leva i extrem misär medan våra mineralintäkter hamnar på ett fåtal mäktiga personers hemliga konton.”

Vi återvänder till Collste och några citat från hans; teori om fördelningsrättvisa. ” Det har under senare år förts en intensiv diskussion om global rättvisa. Förvånande nog har diskussionen nästan helt handlat om fördelningsrättvisa och knappast alls om historisk rättvisa. Självklart är diskussionen om

fördelningsrättvisa central i diskussionen om global rättvisa, men dagens globala ordning och de globala orättvisorna kan bara förstås i ljuset av kolonialismen. Diskussionen om global rättvisa bör därför också föras ur ett historiskt rättviseperspektiv.” (Collste, s 135)

”Startpunkten för den nutida diskussionen om rättvisa utgjordes av John Rawls bok *A theory of Justice*, publicerad 1971. Rawls presenterade där en systematiskt utmejslad teori om fördelningsrättvisa.Rawls teori handlar om fördelning av rättigheter och tillgångar i ett samhälle.”

Enligt Collste är; ”Svagheten med Rawls resonemang att hans utgångspunkt är problematisk. Det är ett uppenbart empiriskt faktum att många fattiga länder inte är självständiga och inte har förmåga att skapa en intern rättvisa. Istället är de beroende av stormakter och av globala organ och de kännetecknas av inre orättvisor som leder till att många människor lever i misär. En internationell teori om rättvisa som bortser från detta blir lika tandlös som teori om demokrati som enbart fokuserar vid konstitutionella principer. Teorin missar därmed väsentliga aspekter av begreppet rättvisa.....

Collste menar att de inlägg i den politisk-filosofiska diskussionen som kommit därefter kan ses som inlägg i en diskussion som Rawls initierade.

Collste citerar filosofen Thomas Pogge som ”hävdar att dagens `globala institutionella ordning` upprätthålls av mäktiga regeringar, multinationella företag och globala organisationer som Världshandelsorganisationen och Internationella Valutafonden. Denna ordning skapar välstånd i en del av världen och fattigdom i en annan del.” (Collste, s 18)

”Pogge har utvecklat en institutionell fördelningsteori om global rättvisa. De enorma globala klyftorna mellan rika och fattiga är enligt Pogge ett uttryck för internationell institutionell ordning. Denna ordning bevaras genom en allians av mäktiga regeringar i de rika länderna, auktoritära ledare i fattiga länder och globala företag. Det internationella resursprivilegiet, gör det möjligt för korrupta regimer i utvecklingsländer att kontrollera och sälja sina länders resurser till samvetslösa multinationella företag. På detta sätt får de rika länderna tillgång till viktiga mineraler och andra naturtillgångar utan att detta gagnar de fattiga länderna varifrån dessa kommer. Denna globala ordning innebär att levnadsstandarderna för majoriteten av befolkningen i naturresursrika länder som Kongo, Angola, och Nigeria är bland de lägsta i världen. (Collste s 134 – 135)

Collste diskuterar i sin bok några av rättvisans termer. Här begränsar vi oss till att endast nämna några av dem; Återställande rättvisa, gottgörande rättvisa, kompensatorisk rättvisa korrigerande rättvisa. med flera. Beroende på aktuell situation kan de olika rättviseåtgärderna konstruktiva och leda till försoning mellan offer och förövare.

En konkret förändring i riktning mot rättvisa diskuteras inom FN, men det möter också hårt motstånd från de som innehar maktprivilegium.

”Av de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd ingå de gamla kolonialmakterna (och segermakterna efter andra världskriget) Storbritannien och Frankrike, medan de tidigare kolonierna Indien, med 20 gånger fler invånare, och Indonesien med fem gånger fler invånare står utanför. I den Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken, som båda har stort inflytande över utvecklingsländernas ekonomier, avgörs rösträtt av investerat kapital. Här har USA, Tyskland, Frankrike och Storbritannien tillsammans 30% av rösträtten och USA ensamt i praktiken vetorätt) medan Afrika söder om Sahara har mindre än 5% av rösterna. Gottgörande rättvisa skulle kunna innebära att denna ojämlikhet som är ett arv efter kolonialismen förändrades. Det har också inom FN:s ram diskuterats om Säkerhetsrådets sammansättning kunde förändras.(Collste s 199 – 200)

Arbete för ökad rättvisa kan ske på många olika sätt och inom många olika områden. Det gäller också för KFF.

Diskussion

Med ovanstående texter om miljö och rättvisefrågor vill jag visa på att det är betydelsefullt att betrakta miljö- och samhällsfrågor ur ett historiskt perspektiv. Jag är säker på att det finns många fredskämpande kvinnor i KFF som gärna vill vara med att studera, diskutera och dela med sig av sina kunskaper för att bidra till att utveckla KFF:s målsättningar och handlingsinriktningar. Den antimilitaristiska kampen är för viktig för att vi ska låta bli att sätta in den i ett samhällssammanhang. Exploatering av människor och miljö hänger ihop, påverkar och påverkas av den politiskt- ekonomiska utvecklingen.

Stockholm 2019 – 01 – 18

Birgitta Lardell